

Dansk, 1.-5. klasse
Omfang: Varierende

Forslag til samtaler om 'Ørkenpigen'

I dette opgaveark får du en række forslag til gode klassesamtaler om elevbogen 'Ørkenpigen'. Samtaleemnerne er opdelt kapitel for kapitel.

Vælg selv at bruge få eller mange af emnerne alt efter, hvor lang tid du har afsat til at læse bogen. Eller efter, hvad der er mest spændende for netop dine elever.

Inspiration til læringsmål

- Eleven ved, at man kan tale om æstetiske tekster, og at de er åbne for fortolkning..

Inspiration til tegn på læring

- Eleverne kan deltage aktivt i samtaler i klassen om temaerne i Ørkenpigen.

Kompetencer og målpar

Kompetenceområder	Kompetencemål	Færdigheds- og vidensmål
Dansk efter 2. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan deltage i enkel fortolkning / Eleven har viden om metoder til enkel fortolkning
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 2: Eleven kan udtrykke egen opfattelse af teksten / Eleven har viden om måder at begrunde sin opfattelse på
Dansk efter 4. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 1: Eleven kan forklare sin tekstforståelse / Eleven har viden om sammenhæng mellem virkemidler og budskab i tekster
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Vurdering 1: Eleven kan sammenholde egen tolkning med andres tolkning / Eleven har viden om fortolkningsmuligheder
Dansk efter 6. klasse		
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Fortolkning 2: Eleven kan sammenfatte sin fortolkning / Eleven har viden om motiv og tema

---

Baggrund til læreren

Resumé:

I 'Ørkenpigen' følger vi 11-årige Halima. Hun bor sammen med sin familie i sådan en lille teltlandsby i Etiopiens Afar-region. Hun elsker at gå i skole og drømmer om at blive lærer. Hun er også glad for sin hverdag i landsbyen, og hendes yndlingsged, Basma, har netop fået et kid, som hun passer godt på.

Men landsbyens eksistens er truet, for selvom det er regntid, kommer der i år næsten ikke en dråbe. Noget i vejret er ved at blive helt anderledes. Halima og hendes familie har ventet i ugevis, men skyerne har kun bragt støvregn og kulde.

Nu bliver der vendt op og ned på Halimas verden. Hendes far og bror Musa må drage væk med dyrene for at søge vand og føde. Skolen bliver lukket. Og det bliver ikke bedre af, at mormor og onkel Ali lægger planer for hendes fremtid. Der er nødt til ske noget lige nu...

Elevernes forforståelse

Inden I går i gang med at læse Ørkenpigen, vil det være en god idé at sætte en kontekst op for eleverne. Her kan I bruge det grundforløb, som er beskrevet i lærervejledningen. På den måde kommer I både omkring livet i stenørkenen og Etiopien som land. Har I kortere tid, kan du også "sætte scenen" på 1-2 lektioner ved at bruge Opgaveark 1, hvor eleverne går på opdagelse på hjemmesidens 'Opdag Etiopien'.

FN's verdensmål og Børnekonventionen

Hvis du gerne vil inddrage FN's verdensmål for bæredygtig udvikling i undervisningen, er det oplagt at gøre det i relation til flere af de temaer, som optræder i historien:

- **Mål 4: Kvalitetsuddannelse** (Alle børn skal have mulighed for at gennemføre gratis grundskoleundervisning).
- **Mål 5: Ligestilling mellem kønnene** (Om diskrimination og eliminering af skadelige børneægteskaber).
- **Mål 6: Rent vand og sanitet** (Sikre at alle har adgang til vand og sanitet).
- **Mål 13: Klimaindsats** (Om at vi skal handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringerne og deres konsekvenser).

Læs mere om FN's Verdensmål her: verdensmaalene.dk

Børnekonventionen, der handler om børns grundlæggende rettigheder, kan også inddrages. Den finder I på Børnerådets hjemmeside boerneraadet.dk.

Ekstra tips til brugen af bogen

Brug ordforklaringerne og faktaboksene

I elevbogen er der masser af ordforklaringer og faktabokse, som I kan stoppe op ved og tale om undervejs i læsningen af fortællingen. Samtidig er der flere overordnede temaer i handlingen, som I kan tage op i klassen. Se temaerne i slutningen af dette opgaveark:

- Generelt om historien Ørkenpigen
- Hjem og levevis
- Nomadeliv
- Mangel på rent drikkevand

Brug lærervejledningens fakta

Husk også at læse fakta-afsnittet i lærervejledningen. Her bliver du hurtigt og godt klædt på til at fortælle ekstra og til at svare på de fleste af elevernes spørgsmål.

En fiktiv familie med bund i virkeligheden

Personerne og begivenhederne i Ørkenpigen er fiktive, men de er inspireret af virkeligheden og de familier, som bor i Etiopiens Afar-region. Som lærer har du altså ikke mulighed for at fortælle eleverne, hvordan det siden er gået med Halima og hendes familie. Fortællingen åbner dog et håb for, at familien går en lidt lysere fremtid i møde.

Forslag til samtale

Kapitel 1: En dramatisk fødsel

Halima bliver vækket midt om natten af sin bror, Musa, fordi geden Basma skal have sit første kid.

- Hvorfor vil Halima gerne være med til fødslen?
- Hvorfor synes de andre børn i landsbyen, at Halima er fjollet, fordi hun mener, Basma er noget særligt?
- Har du eller har du haft et kæledyr, som du var/er glad for?

Basmas fødsel tager længere tid end normalt.

- Hvorfor gør den det?
- Hvad mener Halimas far med, at Halima "skal være tålmodig og lade naturen gå sin gang"?
- Hvad gør Halima, da kiddet hænger helt slapt og stille?

Halima kalder kiddet for en fighter.

- Hvad betyder det?
- Er du en fighter? Eller kender du en, du synes, er det?

Halima savner sin søster, Amira, der er god til at fortælle historier og få tiden til at gå. Hvorfor er Amira stukket af?

-
- Har du prøvet at stikke af hjemmefra eller ønsket at gøre det? Hvorfor?
  - Tror du, at Amira savner sin familie?
  - Evt. noget om ægteskab mellem fætter og kusine

Kapitel 2: Du skal leve

Halima står op ved dag gry, selvom hun kun har sovet få timer efter kiddets fødsel.

- Hvad tid står du op, når du skal i skole?
- Bliver du vækket, eller kan du godt selv finde ud af at stå op?
- Er du A-menneske (morgenfrisk) eller B-menneske (natugle)?

Halima står op med solen hver dag.

- Hvorfor gør hun det?
- Hvilke pligter har Halima?
- Har du pligter derhjemme, fx at lægge tøj sammen, tømme opvaskemaskinen, gå ud skraldet eller tur med hunden?
- Synes du, det er rimeligt, at børn har pligter derhjemme?
- Får du lomme penge for at hjælpe til? Hvorfor/hvorfor ikke?

Halima og Musa går i skole. De er heldige. Kun få børn i Afar får lov til det. (Se også kapitlet i lærervejledningen om årets projekt: 'Uddannelse er en superkraft, som alle børn har ret til'.)

- Hvor mange børn får lov til at begynde i skole i Afar?
- Hvilke færdigheder (superkræfter) får man af at gå i skole?
- Hvad tror du, Halimas far mener med, at det er Halimas hoved, der skal sikre familien en fremtid?
- Synes du, det er vigtigt at gå i skole? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Tal med eleverne om, hvad I sammen kan gøre for at gøre det endnu sjovere at gå i skole.

Basma afviser sit kid. Hvis det ikke får mælk, vil det hurtigt dø. Halima mader det.

- Hvorfor tror du, Halimas mor bliver sur og siger, det er spild af god mælk?
- Hun siger også, at Halima får alt for mange fikse idéer af faren, men at man ikke bliver mæt af idéer. Hvad tror du, hun mener med det?

Kapitel 3: Tomme dunke

Musa hjælper Halima med at hente brænde, selvom det er hendes job. I Etiopien har drenge og piger forskellige pligter i hjemmet.

- Hvad hjælper pigerne til med?
- Hvad hjælper drengene til med?
- Hvorfor tror du, det er sådan?

Før i tiden var der også meget forskel på, hvad drenge og piger skulle gøre og fik lov til her i Danmark.

- Hvorfor tror du, det har ændret sig?

-
- Bliver der stadig gjort forskel på drenge og piger i Danmark?
  - Tal om ord som tøsefnidder, drengestreger, tøsedreng, tøsefornærmet, politimand, kassedame. Hvilken opfattelse af drenge og piger giver de?

Musa er Halimas storebror. Han spiller en vigtig rolle i historien. Han driller tit Halima, men han hjælper hende også altid – bl.a. med hendes pligter.

- Hvordan vil du beskrive Musas og Halimas forhold til hinanden?
- Har du en eller flere søskende?
- Hvad synes du, det besværlige ved at have søskende er?
- Hvad synes du, det gode ved at have søskende er?
- Hvordan synes/tror I, det er ikke at have nogen søskende?

Kapitel 4: En snedig plan

Tankbilen der plejer at bringe vand til landsbyen, kommer ikke. Familien har ikke ret meget vand tilbage. Det er Halimas opgave at hente vand, og hun kan derfor ikke komme i skole.

- Hvorfor?
- Hvordan skal hun hente vandet?
- Hvor langt har du prøvet at gå?

Musa og Halima følges ad det første stykke af vejen til skolen og vandhullet. Musa har sin elskede radio med på deres lange gåtur. Men radioen støjer og skratter mest.

- Hvorfor skratter radioen?
- De har ikke strøm i ørkenen, så hvad kører radioen på?
- Hvilke elektroniske apparater bruger du selv hver dag (fx mobiltelefon, tablet mv.) ?
- Prøv at forestille dig, at du slet ikke har adgang til strøm og elektronik. Hvad ville du så få tiden til at gå med?

Musa reparerer gammel elektronik, så det får nyt liv. Afar-folket ejer ikke ret mange ting, men det, de har, reparerer og genbruger de mange gange, så mindst muligt går til spilde.

- Hvad gør I derhjemme med elektronik, tøj, møbler mv., når det er gået i stykker?

Kapitel 5: Sig det ikke til nogen

Halima, Musa og Kedija er kommet i skole. Halima hjælper Mariam i undervisningen og får ros.

- Hvad er Halimas største drøm?
- Hvorfor har hun ikke fortalt om sin drøm til Musa?
- Hvad drømmer du om at blive, når du bliver stor?

Det er sent, da de forlader skolen igen. De får vand med hjem, men stemningen er trykket, og Halima er urolig.

- Hvilken hemmelighed beder Musa Kedija om at holde på? Og hvorfor?
- Kan du holde på en hemmelighed?
- Halima beder Kedija om at lyve for sin familie. Hvordan tror du, at Kedija har det med det? (find spor i teksten)

-
- Har du nogensinde fortalt en løgn?
  - Synes du, det er okay, at Halima beder Kedija om at lyve? Hvorfor/hvorfor ikke?

Da Musa og Halima kommer hjem, er deres far ikke vendt hjem med deres dyr endnu. Så de spiser til aften uden ham. De får en skål hver til aftensmad, og vi får at vide, at de heller ikke i aften bliver mætte.

- Hvad får de at spise?
- Hvorfor tror du, at de ikke bliver mætte?
- Hvis du har prøvet at være rigtig sulten eller gå sulten i seng, hvordan føltes det så?
- Har du en livret?

Kapitel 6: En uventet gave

Halima er ked af det, da hun skal sige farvel til sin far og Musa. Hendes far siger, at hun ikke skal græde, men være 'stærk som en løve'.

- Hvad tror du, han mener med det?
- Hvilken uventet gave får Halima af Musa?
- Hvordan har han fået fat i gaven?
- Hvordan vil Halima oplade gaven, når der ikke er strøm i ørkenen?

Halima har aldrig prøvet at få en gave før. Der er hverken tradition for eller råd til gaver i Afar.

- Hvornår giver/modtager vi typisk gaver i Danmark?
- Prøv at tælle, hvor mange gaver du har fået i år indtil nu – både uventede og ventede, store og små. Hvor mange bliver det til?
- Bliver du ked af det, hvis du ikke får det, du ønsker dig?
- Prøv også at forestille dig, du får en gave for første gang eller en uventet gave, som du har ønsket dig i meget lang tid. Hvordan mon det føles?

Kapitel 7: Spredt for alle vinde

Halima og hendes mor skal bo hos mormor, mens far og Musa er væk.

- Hvorfor gør det Halima nervøs?
- Hvordan er stemningen hos mormor (find spor i teksten og beskriv den)?

Onkel Ali foreslår, at de slagter gedekiddet. Det, synes Halima, er synd for Basma. Ali bliver vred og spørger Halima, om det er det, piger lærer i skolen: at være blødsødne.

- Hvad tror du, han mener med det?
- Hvorfor kan Halima ikke falde i søvn den aften?
- Har du prøvet ikke at kunne sove? Hvis ja, hvorfor?

Kapitel 8: Alis pris

Der går en uge, hvor Halima ikke hører fra Musa.

- Hvorfor kommer hun ikke i skole?
- Hvad er det længste periode, du ikke har været i skole?
- Hvordan var det komme tilbage?
- Hvad tror du, der sker, hvis man er meget væk fra skolen?

Kapitel 9: Brug for hjælp

Halima går modløs hen for at se til Basma og kiddet. Men de er væk.

- Hvorfor undgår Yusef hendes blik, da han fortæller det?
- Der står, at det er dråben for Halima. Hvad betyder det?
- Hvorfor føler Halima sig på ingen måde 'stærk som en løve'?
- Akacietræet giver Halima mod igen. Hvad er der særligt ved Akacietræet?

Kapitel 10: En ny start

Halima skynder sig tilbage til landsbyen. Hendes far er kommet tilbage.

- Far ønsker stadig at familien skal forlade landsbyen, selvom der nu igen er vand. Hvorfor tror du, han gør det?
- Hvorfor er Halima trist, da de drager af sted?
- Hvad skal kiddet hedde? Hvorfor tror du, at Halima giver kiddet lige præcis det navn?
- Hvorfor hedder kapitlet "En ny start," når det er sidste kapitel i bogen?

Temaer

Generelt om historien Ørkenpigen

Halima og hendes familie bor i telt i en lille landsby i Afar-ørkenen. Se det illustrerede kort i bogen og tal om, hvordan familien lever.

- Hvilket slags miljø bor Halima i? Brug bogens fotos og tekst til at beskrive omgivelserne.
- Hvordan er klimaet (vejret og temperaturen)?
- Hvordan er infrastrukturen (veje, jernbaner, havne, flyruter, el, mobilmaster mv.)?

Hjem og levevis

- Hvor sover familien?
- Hvor laver de mad?
- Hvor spiser de deres måltider?
- Hvor går familien mon i bad?

-
- ... og på toilettet?
  - Tror du, Halima har nogle private ting, altså ting, der kun er hendes?
  - Tal om forskellene mellem din og Halimas måde at bo og leve på: Hvordan tror du, det ville være at bo så tæt sammen både i familien og med andre familier?
  - Hvordan tror du, det ville være at bo i telt hele året rundt i Danmark?
  - Tror du, du ville kunne bo i ørkenen som Halima? Hvorfor/hvorfor ikke?

Nomadeliv

Halima og hendes familie er nomader. De bor kun i landsbyen, så længe der er vand og føde nok til dyrene. Ellers flytter de. Hele deres hjem kan pakkes sammen på få timer. Alt, de ejer, kan være på et par kameler eller æsler.

- Har du prøvet at flytte?
- Hvordan tror du, det er at flytte fra sted til sted?
- Hvor lang tid tror du, det ville tage dig og din familie at pakke alle jeres ting?
- Tror du, et par kameler ville være nok til at bære jeres ting?
- Hvordan flytter vi typisk vores ting fra sted til sted?

Mangel på rent drikkevand

Mangel på vand er et vigtigt og gennemgående tema i historien.

- Hvilke konsekvenser har manglen på vand for familien, dyrene og landsbyen?
- Hvad betyder manglen på vand for Halimas skolegang?
- Mangel på vand har også konsekvenser for sundhed (fx sygdom) og hygiejne (fx vaske hænder).
- Prøv at forestille dig, at du ikke har et toilet eller bad. Hvordan ville det være?
- Halima henter vand i et vandhul, som både mennesker og dyr drikker af og bader i. Tror du, vandet er rent?
- Hvad kan der ske, hvis man drikker beskidt vand?
- Hvad gør Halima med vandet for at gøre det sikkert at drikke?

En dansker bruger i gennemsnit ca. 105 liter vand om dagen. Lav en fælles brainstorm med eleverne om alt det, man bruger vand til i dagligdagen (fx drikke, madlavning, opvask, vandkamp om sommeren, langt varmt bad om vinteren mv.). Selvom vi i Danmark ikke har mangel på vand, er det alligevel en god idé at spare på det.

- Er der ting på jeres liste, som du og din familie helt ville kunne lade være med at bruge vand på?
- Er der ting på listen, hvor I kunne skære forbruget af vand ned?

